

ЗАВИЧАЈНО УДРУЖЕЊЕ КРАЈИШНИКА

НИКОЛА ТЕСЛА

Пландинште 2001.

КРАЈИШНИК

БИЛТЕН ЗАВИЧАЈНОГ УДРУЖЕЊА КРАЈИШНИКА
“НИКОЛА ТЕСЛА” - ПЛАНДИШТЕ, ЗА 2008. ГОДИНУ

БРОЈ - 6
ГОДИНА - VI

У ПЛЕСМИ ДУША НАРОДА ОБИТАВА

Шести фестивал крајишских пјесама “Крајишки бисери”

Стр. 4.

БРОНЗА СА 8. ЛИЧКЕ ОЛИМПИЈАДЕ

Стр. 11.

ДА СЕ НЕ ЗАБОРАВИ!

XIII годишњица прогона крајишских Срба

Стр. 12.

САМО СЛОГА ИЗБЕГЛИЦЕ СПАШАВА

Основана Коалиција удружења избеглица у Републици Србији

Стр. 14.

ПОВРАТАК ИЛИ ИНТЕГРАЦИЈА?

Стр. 15.

Наш кутак на интернету:

www.zuknikolatesla.org

Завичајно удружење Крајишика
НИКОЛА ТЕСЛА • Пландинште

Завичајно удружење Крајишника “НИКОЛА ТЕСЛА” Планђишиће

УВОДНИК О УДРУЖЕЊУ

Е во нас на крају још једне године коју смо као удружење обележили многобројним активностима и манифестацијама. Такође, налазимо се и на завршетку једног периода веома значајног како за само удружење тако и за избегличку популацију. Као што је већ познато широј јавности, удружење постоји већ скоро осам година, а званично је регистровано пре шест година. Чланови удружења су Срби избегли и прогнани из Р. Хрватске и бивше Р. Српске Крајине, Срби избегли и прогнани са простора Босне и Херцеговине, као и Срби који су пореклом са тих простора.

После доста потешкоћа успели смо да званично региструјемо Удружење, што нам је омогућило легалитет и легитимитет у заступању интереса прогнаних и избеглих Срба Крајишника. Ситуација се углавном мењала у зависности од тренутне дневно-политичке ситуације, коју смо толерантним и ненаметљивим приступом успевали да превазиђемо. Удружење је заправо према статуту и званичној регистрацији требало да делује на простору целе државе, но због потешкоћа на које смо наилазили, рад и деловање удружења ограничен је на простор општине Пландиште.

Кроз 8 година пожртвованог рада успели смо да остваримо неке од задатака који су статутом постављени пред удружење. Остварена је сарадња са бројним удружењима сличног карактера. Такође, остварена је веома добра сарадња са општином Пландиште, Културно образовним центром „Вук Караџић“ и ОШ „Доситеј Обрадовић“. Веома значајна сарадња остварена је и са Министарством за културу Р. Србије и Покрајинским секретаријатом за културу. На овом месту неопходно је истаћи и веома добру сарадњу са онима без чије помоћи би неки наши пројекти остали нереализовани, а то су: Фондација Хемофарм, Штампарија „Тули“, доо „Shark“, доо Мудрић, Банатпласт ад, СЛ пивара Вршац, ТР Рада, Вршачки виногради ад, СТР „Шкорпион“, СТР Македонац, цвећара „Цвет“, МЗ Велика Греда, МЗ Пландиште, МЗ Купиник, Студио „М“ Београд, МПИ „1. Октобар“, пекара ОД „Оскар“, Млин „Напредак“ Велика Греда и многобројни појединци. На медијском плану веома значајну сарадњу остварили смо са телевизијом „Банат“, листом „Октобар“ и радијом

„Бумбар“. Сарадња је у 2008. години остварена и са РТВ Војводине и Грађанским листом из Новог Сада. По доласку Његовог преосвештенства господина Никанора на место Епископа банатског, добили смо снажну моралну и духовну подршку. Његова подршка била нам је од изузетног значаја у преломним тренутцима. Желим да се захвалим свима горе поменутиим, уз извиђање ако сам ненамерно некога изоставио!

Деловање удружења усмерено је у неколико праваца: заштита идентитета Срба Крајишника, заштита културне баштине и помоћ избеглицама у остваривању њихових права. Сматрамо да је поред хуманитарне и правне помоћи људима који су се нашли у избеглиштву, од изузетног значаја и очување њиховог идентитета и културних тековина.

Од почетка рада удружења 4. и 5. августа обележавамо прогон и страдање крајишских Срба, служењем парастоса жртвама и свечаном академијом под називом „Ој, Крајино“.

Датум рођења нашег славног научника Николе Тесле, обележавамо свечаном академијом њему у част, на којој учествују угледни предавачи. Такође, са нашом екипом учествујемо на културно-спортивским манифестацијама „Лички вишебој“ у Апатину.

Наша изврна пјевачка група „Традиција“ негује изврне песме и традиционално певање свог народа. Такође, у циљу очувања и неговања народног стваралаштва организујемо Крајишке вечери и учествујемо на сличним манифестацијама које други организују.

У последњих шест година веома успешно реализујемо културну манифестацију: Фестивал крајишских пјесама „Крајишким бисери“. Ова манифестација постала је традиционална и веома значајна, како за наше удружење тако и за целу крајишку популацију. Фестивал „Крајишким бисери“ негује изврне песме и традиционални начин певања и као такав постао је знак препознавања и репрезент културе Срба Крајишника.

И ове, 2008. године, учинили смо изузетан напор и остварили значајне резултате. Тако је 3. маја одржан шести по реду фестивал „Крајишким бисери“, који полако прераста у такмичарски. Са „Личког вишебоја“ вратили смо се са бронзаном медаљом, а у укупном пласману заузели смо 11. место међу 17

Издавач: Завичајно удружење Крајишника
“Никола Тесла”

Адреса: Војводе Путника 38, 26360 Пландиште

Жиро рачун: 340-5342-06; ПИБ: 10 12 39 410

Контакт телефон: 063/86-94-919

E-mail: zuknikolatesla@gmail.com

www.zuknikolatesla.org

За издавача: Никола Г. Везмар, председник

Билтен припрема и уређује:
Председништво удружења

Фото:
Михајло Банчевић, Горан Врцель

Техничко уређење и припрема за штампу:
Гојко Н. Везмар

Штампа: Штампарија “Тули”
Београдски пут ББ, 26300 Вршац

Завичајно чдружење Крајиника "НИКОЛА ТЕСЛА" Пландинште

екипа. Као и претходних година, учествовали смо на обележавању прогона у „Олуји“ које се одржава у Београду, а у цркви Св. Рафаила Банатског у Пландиншту, организовали смо паастос крајишким жртвама.

Крајем 2008. године дошло је до удруживања избегличких удружења у јединствену кровну организацију, Коалицију удружења избеглица у Р. Србији. Наиме, после неколико припремних састанака и усаглашавања, коначно 17. децембра 2008. год. одржана је оснивачка скупштина Коалиције. Заправо, 43 удружења удружило се да јединствено делују како би што лакше и што је могуће квалитетније решили проблеме избеглица.

На крају, желим да изразим искрено задовољство

због постигнутих веома значајних резултата у протеклих неколико година. Искрено верујем да је крајње време да се питање избеглица реши на квалитетан начин. Верујем да ће се то дододити у току 2009. године и да ћемо и ми избеглице коначно имати нормалан живот достојан човека у 21. веку. Овде желим да истакнем одличну сарадњу члanova председништва, као и свих сарадника код реализације пројекта. Искрено хвала свима!

Желим да се свима вама остваре све жеље и чежње у Новој 2009. години!

Чинимо добра дела, јер добро се добрим враћа!

Никола Г. Везмар

ИНТЕРВЈУ

Председника општине Пландинште замолили смо да везано за проблеме избеглих у овој општини укратко сумира резултате остварене у 2008. години и планиране активности за 2009. годину.

Зоран Воркапић,
председник општине Пландинште:

Уоквиру Општинске стратегије развоја и Стратегије социјалне заштите које су у децембру 2007. године усвојене, а односе се на период од 2008-2013. године, поред осталог, евидентирани су и проблеми избеглих лица на локалу. То су: недовољна реинтеграција избеглих лица, велики број без решеног статуса, социјално некомпететна, незапосленост и недостатак ефикасније сарадње са републичким институцијама које се баве овом проблематиком.

Постојећи облици помоћи су субвенције Националне службе за запошљавање приликом заснивања радног односа, програм социјалног становаша који финансирају донатори и општина, једнократне новчане помоћи из општинске касе, бесплатне месечне карте за средњошколце, саветодавни рад Центра за социјални рад, Црвеног крста и других невладиних организација.

Ево добрих примера. За 2 породице Грчка хуманитарна организација "Европска перспектива" обезбедила је куће у Великој Греди, а за 4 породице у Милетићеву, у пројекту Шведске хуманитарне организације "Индивидуална помоћ" и куће и земљу. На конкурс Министарства за пољопривреду, за подстицајна средства за развој села кроз специфиčан програм расељеним и избеглим лицима у 2008. години, 41 лице је конкурисало. Очекују се резултати.

У Великом Гају и Милетићеву изграђене су куће за 40-так избегличких породица још раније. Крајем 2007. велики број избегличких породица од већ поменуте Грчке хуманитарна организација "Европска перспектива" добило је приклучне пољопривредне машине.

Можемо закључити да се број избеглих и интерно расељених лица значајно смањује као последица интеграције и делимичне репатријације. Актуелни проблеми решавају се на локалу у сарадњи са државним институцијама и донаторима (као што су стамбено питање, самозапошљавање, помоћ при

Зоран Воркапић

добијању документација, школовање) заједно са решавањем проблема домицилног становништва. У обавези смо да промовишимо успешне интеграције, да обезбедимо доступност докумената лица која траже држављанство, да решавамо стамбена питања уз помоћ донатора, али и нашим личним ангажовањем, да решавамо питање запошљавања кроз самозапошљавање и друге програме Националне службе за запошљавање.

У овој години, приликом ажурирања постојећих стратешких планова, поново ће се излистати проблеми избеглица, непосредним контактима кроз анкете, интервјуе и на основу званичних евидентија. Тиме ћемо stati у ред општина које имају спремне стратешке и акционе планове реално остварљиве.

Кад је у питању статистика у општини Пландинште у периоду од 1991. до 1995. године било је евидентирано близу 1000 избеглих и прогнаних лица. Данас их је око 400. Њихов број се константно мења, односно смањује добијањем држављанства. У прошлој години 52 су постали наши држављани, седмора избеглица се доселило из других крајева државе и једно програно лице из Призрена.

Завичајно цдружење Крајиника “НИКОЛА ТЕСЛА” Пландиниће

У ПЈЕСМИ ДУША НАРОДА ОБИТАВА

Шести фестивал крајишских пјесама “Крајински бисери”

Како прелаз ка такмичарском фестивалу, ове године жири пубилке бирао је групу са најбољом интерпретацијом и сценским наступом. У такмичарском делу програма наступило је 13 група, а у ревијалном делу још 4 групе. Награду је освојила изворна група „Ликоси“ из Новог Сада.

Фестивал је свечано отворио Зоран Воркапић, председник општине Пландиниће.

Одломком из „Завештања о песми“, Стефана Немање, почeo је шести фестивал крајишских пјесама „Крајински бисери“, одржан у суботу, 3. маја 2008. године, у сали биоскопа „Авала“ у Пландиниће. „У пјесми душа народа обитава“ и „Није зло знати и чути туђу пјесму, зло је заборавити и не знати своју!“, основне су поруке овог завештања, које указује на значај наше изворне пјесме и потребу њеног чувања и неговања. Као и ранијих година, ову сада већ традиционалну манифестацију, организовало је Завичајно удружење Крајиника „Никола Тесла“.

Но, да кренемо редом. Већ од 16 часова у Основној школи „Доситеј Обрадовић“ почeo је традиционални дочек гостију с хлебом и сольју, а сат касније одржан је састанак с представницима изворних певачких група и КУД-ова, на коме су учесници упознати са детаљима сценарија. Званични програм почeo је у 18 часова. Водитељи програма укратко су упознали публику са активностима Завичајног удружења Крајиника „Никола Тесла“ и прочитали део из горе поменутог завештања. Након тога, присутне је поздравио председник удружења, господин Никола Везмар, а част да свечано отвори шести по реду фестивал „Крајински бисери“ припадао је председнику општине Пландиниће, господину Зорану Воркапићу.

Фестивал је имао два дела: такмичарски и ревијални. Наиме, један од циљева организатора је да „Крајински бисери“ прерасту у такмичарски фестивал. Стога је ове године, као прелаз ка такмичарском фестивалу, жири пубилке бирао изворну пјевачку групу са најбољом интерпретацијом и сценским наступом. Жири пубилке чинило је девет чланова. Према пропозицијама, сваки члан жирија имао је задатак да изабере пет група и додели им бодове од 1 до 5, тако што најбољој групи даје 5 бодова, другој 4 бода, терћој 3, четвртој 2 и петој 1 бод. За време ревијалног дела жири је сабирао гласове.

У такмичарском делу наступ је имало 13 изворних певачких група, и то 11 мушких, једна женска и једна мешовита група. У ревијалном

Свечано отварање фестивала:
Никола Везмар и Зоран Воркапић

делу наступиле су две дечије певачке групе (ЖПГ „Личанке“ – Вршац и МПГ „Соколићи“ – Будисава), женска певачка група КУД-а „Никола Тесла“ ГСП – Београд, као специјални гост фестивала и Изворна група „Кордун“ – КУД „Соко“ – Инђија, са кореографијом: „Обичаји са Кордуна - на перилу“.

„Иако аматери, сви учесници показали су висок квалитет и високопрофесионални однос, што је нас чланове жирија ставило на велике муке, јер требало је између тринаест једнаких изабрати једног“, изјавио је приликом проглашења победника председник жирија публике господин Бранко Бабић. Заправо, одлучивали су детаљи и за нијансу боља од осталих била је ИГ „Ликоси“ из Новог Сада.

Завичајно чдружење Крајиника "НИКОЛА ТЕСЛА" Пландиште

Победници су добили диплому за најбољу интерпретацију и сценски наступ по мишљењу публике, сваки члан групе личку капу, DVD снимак петог фестивала и захвалнице за учешће на шестом фестивалу „Крајински бисери“.

По уручењу награде, победничка група отпевала је још једну песму, након чега су извучене награде за три најсренија гледаоца (DVD снимак петог фестивала као 3. и 2. награда, и личка капа као 1. награда). На крају, сви учесници изашли су на сцену и заједно отпевали "Нема раја без роднога краја", чиме је завршен званични програм шестог фестивала "Крајински бисери". Дружење учесника настављено је на свечаној вечери у ресторану

Бранко Бабић,
председник жирија публике

Водитељи програма:
Данијела Брезичанин и Ђојко Везмар

ОШ "Доситеј Обрадовић", где су учесницама и донаторима фестивала уручене захвалнице. Поред тога, за учешће на пет фестивала изворној групи „Виторог“ из Будисаве додељена је плакета, а као најмлађи учесници овог фестивала женска пјевачка група „Личанке“ из Вршца и мушка пјевачка група „Соколићи“ из Будисаве добили су: сваки члан групе личку

капу и DVD снимак петог фестивала. За континуирану помоћ на свих шест одржаних фестивала специјални поклон, личку капу са симболом фестивала, добио је господин Зоран Воркапић, председник општине Пландиште.

Приликом уручивања награда господин Никола Везмар, председник удружења изразио је задовољство што су сви учесници показали високу одговорност према култури свог народа, те да су прави чувари културе, традиције и обичаја Срба Крајиника. Везмар је такође истакао да иако је проглашен победник, на овом фестивалу најважнију победу однела је крајинска пјесма. На овој манифестацији окупља се велики број Крајиника који уз пјесму евоцирају успомене на свој завичај и на овај начин показују да се не мире са ситуацијом у којој су се нашли. Одржавањем фестивала, негујемо пупчану врпцу која нас везује за завичај, верујући да ћемо је успети сачувати до повратка на своја огњишта.

Реализацију Шестог фестивала „Крајински бисери“ помогле су институције, предузећа и појединци:

- ❖ Општина Пландиште
- ❖ Министарство културе Републике Србије
- ❖ Покрајински секретаријат за културу АП Војводине
- ❖ Фондација Хемофарм
- ❖ ОШ „Доситеј Обрадовић“ - Пландиште
- ❖ КОЦ „Вук Караџић“ Пландиште
- ❖ СЛ Пивара - Вршац
- ❖ АД „Вршачки виногради“
- ❖ ДОО „Шарк“ - Пландиште
- ❖ ДОО МУДРИЋ компани - Вршац
- ❖ АД „Банатпласт“ - Пландиште
- ❖ ТР „Рада“ - Марковићево
- ❖ Цвећара „Цвет“ - Пландиште
- ❖ Г-дин Никола Симијановић

Медијски покровитељи фестивала:

- ❖ Радио телевизија Војводине,
- ❖ „Грађански лист“ - Нови Сад
- ❖ Радио „Бумбар“ - Пландиште

**Организатор им се од свега срца,
искрено захваљује!**

Завишајно цдружење Крајиника
“НИКОЛА ТЕСЛА”
Пландине

Часници шестог фестивала „Крајински бисери“

“Крајиници” - КУД “Младост”
Велика Греда

“Крајиници” - КУД “Јанорија
Томић Ђић” - Крајиник

“Козара” - Футош

КУД “Кордун” - Београд

“Сана” - Каћ

“Синови Грмече” - Неузина

Завичајно чдружење Крајиника
“НИКОЛА ТЕСЛА”
Пландиниште

“Соколови” - КУД “Пригревица”
Пригревица

КУД “Банија” - Београд

“Земљаци” - Темерин

“Ликоси” - Нови Сад

“Личка капа” - КУД “Илија Прерадовић” - Бан. Каћарђорђево

“Извор” - Честерег

Завичајно цдружење Крајиника
“НИКОЛА ТЕСЛА”
Пландиниће

“Виторог” - Будисава

“Личанке” - Вршац

“Соколићи” - Будисава

КУД “Никола Тесла” -
ГСП Београд

КУД “Соко” - Инђија,
изворна група “Кордуун”

Завичајно чдружење Крајиника "НИКОЛА ТЕСЛА" Пландинште

КУД "Соко" - Инђија,
изворна група "Кордун"

Жири публике имао је
тежак задатак

Проглашење победника:
Изворна група "Ликоси" - Нови Сад

Троје најсрећнијих гледаоца
добило је вредне награде

Специјални поклон за
председника општине Пландинште

Завичајно удружење Крајишника
“НИКОЛА ТЕСЛА”
Пландиниће

Завичајно чдружење Крајиника “НИКОЛА ТЕСЛА” Пландинште

БРОНЗА СА 8. ЛИЧКЕ ОЛИМПИЈАДЕ

Сми „Лички вишебој“, популарно назван „Личка олимпијада“, одржан је 26. јула 2008. године у Бањи „Јунаковић“ код Апатина. Организатор ове велико традиционалне, културно - спортске манифестације је Завичајно удружење Срба из Лике "Матица личка" - Апатин. У десет традиционалних личких витешских дисциплина надметали су се такмичари из укупно 17 екипа. Са својом екипом учествовало је и Завичајно удружење Крајиника „Никола Тесла“.

Тог 26. јула 2008. године свануо је кишовит и суморан дан. На путу од Пландиншта до Апатина своје време лила је киша. По доласку у Бању Јунаковић дочекало нас је блато, на моменте и киша која је додатно кварила расположење. Уз то, терен за одржавање такмичења био је скучен и неприлагођен за такмичење које је требало да се одржи. Међутим, када је кренуо дефиле, а нарочито када је надметање почело, сва разочарења су потиснута узбуђењима која су се низала једно за другим. Била је то својеврсна представа и демонстрација снаге горо-

стаса, али и акробатске спретности која је публику остављала у неверици. Част је учествовати у једној таквој манифестацији, особито имајући у виду да се на тај начин доприноси очувању традиционалних вредности свог народа.

Да се вратимо кући са трофејом побринуо се члан наше екипе Марко Јованчевић, који је у дисциплини „трка у врећама“ трећи стигао на циљ и освојио бронзану медаљу. У укупном пласману екипа „Никола Тесла“ заузела је 11. место са освојених 60 бодова.

Чланови екипе „Никола Тесла“ - Пландинште: Гојко Везмар, Бранко Вукас, Никола Драганић, Стевица Батинић, Дамир Батинић, Дане Батинић, Дане Тишма, Марко Јованчевић, Милан Везмар, Богдан Вукас, Јован Јованчевић, Славко Русић, Милан Брујић, харамбаша екипе и вођа пута: Никола Г. Везмар.

**Завичајно чдружење Крајиника
“НИКОЛА ТЕСЛА”
Пландиниће**

да се не заборави!

Тринаеста годишњица прогона и страдања Срба из Републике Српске Крајине обележена је у Пландиншту, 5. августа 2008. године, у организацији Завичајног удружења Крајиника „Никола Тесла“. У цркви Св. Рафаила Банатског одржан је парастос жртвама које су пале у Крајини и за Крајину. Парагост је служио Његово преосвештенство Епископ банатски господин Никанор са свештенством. Поред Крајиника, и ове године помену су присуствовали и други житељи Пландинштанске општине.

По завршетку парагоста Владика Никанор обратио се присутним. У врло емотивном тону осврнуо се на дугајаје који су се одиграли пре тринаест година и живо се сећао појединих дугајаја пошто је као Крајиник и сам проживео ту голготу. Између осталог, Владика је напомену да свих ових 13 година они који сучинили злочине над српским народом у Крајини упорно покушавају да лажима

прикрију праву истину и избегну одговорност за оно што се дододило. Међутим, подвукao је Владика, све лажи овоземаљског света, ако и прођу код дела људи, сигурно код Бога никада неће проћи. Опоменуо нас је да памтимо и да се подсећамо палих Крајиника, јер док год памтимо своје погинуле претке, рођаке и пријатеље и Бог сам ће мислити на нас.

Присутним се обратио и Никола Везмар, председник Удружења: „Ево нас 13 година после велике

трагедије која је у августу 1995. год. задесила Србе у Крајини. Стојимо овде, палимо свеће, гледамо немо у иконе и молимо се Богу за душе оних који вечно осташе у Крајини. Молимо се Богу за живе Крајинике, да нас заштити од зла и да се што пре вратимо својим кућама.“

„Пре тачно 13 година Хрватска је са огромном силом кренула да нас протера из нашег завичаја и у томе је успела захваљујући помоћи светских моћника. Поражавајућа је чињеница да за протеклих 13 година

На евидентији „Веритас“ налазе се имена 1.922 погинулих и несталих Срба из ове акције и после ње, од чега 1.192 (62%) цивила, од којих су око половине били старији од 60 година. Међу жртвама се налази 534 жене и 19 лица до 18 година старости. Од укупног броја жртава до сада је решена судбина 749 лица, док се на евидентији несталих води још 1.173 лица, од чега 773 цивила, међу којима 373 жене. Акција под кодним називом „Олуја“ спровођена је, као у осталом и оне које су јој претходиле (“Миљевачки плато”, “Масленица”, “Медачки џеп” и “Бљесак”), по тактици „спржене земље“, што је половином новембра исте године досегло размере потпуно гатирања српске заједице у Крајини.

није ништа или је врло мало учињено, како по питању несталих, тако и на решавању неких од горућих проблема који тиште прогнанике, те да смо што се тих питања тиче на истом месту на којем смо били и пре 13 година. За ово време нико није одговарајуће

рао за злочине почињене над Србима пре, за време и после „Олује“. Недопустиво је да породице несталих још увек немају могућност да своје најмилије сахране на достојан начин. Ово питање не сме се више одлагати“ - рекао је Везмар и закључио да је изузетно важно да се овај датум достојанствено обележава и да се не дозволити да 1995. буде заборављена. Да се не заборави и да се никад више не понови!

Завичајно чдружење Крајиника "НИКОЛА ТЕСЛА" Пландини

Традиција

Чување културне баштине Срба Крајиника једно је од основних програмских праваца деловања нашег удружења. Са циљем очувања традиционалног крајишког певања у оквиру удружења делује изворна пјевачка група „Традиција“, чије име на најбољи начин одсликава сврху њеног постојања. Група је основана почетком 2006. године. Иза себе има веома успешне наступе на врло значајним културним манифестацијама и крајишким вечерима. Група негује традиционално певање и изворне песме из завичаја (Лике, Далматинске загоре, Кордуна, Баније и Босанске Крајине). Ове, 2008. године, између осталог имали су наступ на Фестивалу крајишке пјесме у Крајинику, Крајишкој вечери у Каћу и оснивачкој скупштини Коалиције удружења избеглица у Р. Србији.

Изворна пјевачка група „Традиција“ представила се домаћој публици целовечерњим наступом у дискотеци „Дак“ у Пландини. Крајишко вече одржано је 6. децембра 2008. године, у организацији Завичајног удружења крајиника „Никола Тесла“. Својеврсни концепт групе „Традиција“ трајао је пуних 6 сати. Вече је протекло у знаку добре забаве и доброг расположења, а презадовољни гости пожелели су да се оваква дружења чешће организују.

СВЕТЛОСТ У ДАЉИНИ

Модерни пророци најављују да ће од свих уметности преживети једино поезија. Ако се то пророчанство обистини испоставиће се да није умрло ништа, јер поезија је живот, а тајна живота поезија. Тим апокалиптичким гласовима супростављају се сви уметници, пре свега песници, а међу песницима - песникиње, које су по својој раскошној даровитости и различитости данас бројније и уочљивије него икад раније. Као да су се лепота и љубав у одсудном часу побринуле о себи и пронашле песнике који ће да их славе. Једна од њих је Радмила Ђукелић која пева испочетка, као да се пре ње певало није, а њена вера у поезију и њен смисао је песма сама по себи.

Матија Бећковић

Радмила Ђукелић

КРАЈИНО МОЈА

Ноћ се спусти, а свитања нема
Помрчина прекри поља и планине
И надви се облак што олују спрема
Постала си гнездо суморне тишине.

Злокобне, мукле што слути
Нестајање, без рађања нова.
Усамљен месец на небу ћути,
Чује се тужан фијук ветрова.

Крајино моја, сузо не канула
Туго, не заборављена.
Вечна Земљо остала си пуста,
Крвљу и сузом натопљена.

Земљо, мајко мојих прадедова,
Пуна чемера и лјутих рана.
Прошлост твоја бременита,
Уз уздахе оста закопана.

Дивна звездо што гаснеш у тами,
Постојбино поносног мог рода,
Ти и ја смо сада тако сами
У вртлогу подивљалих вода.

Песма „Крајино моја“ је из збирке песма Радмиле Ђукелић, „Светлост у даљини“ (Српска књига, Рума, 2007.). Текст Матије Бећковића је из поговора ове збирке.

Задржано угрожење Крајишника “НИКОЛА ТЕСЛА” Пландинште

САМО СЛОГА ИЗБЕГЛИЦЕ СПАШАВА

Крајем 2008. године дошло је до реализације идеје која није нова али је једина права, а то је удруживање избегличких удружења у јединствену кровну организацију, Коалицију удружења избеглица у Р. Србији. После неколико припремних састанака и усаглашавања коначно, 17. децембра 2008. год., одржана је Оснивачка Скупштина Коалиције. Заправо, 43 удружења удружило се да јединствено делују како би што лакше и што је могуће квалитетније решили проблеме избеглица.

Сувишно би било посебно објашњавати од каквог значаја за избеглице је оснивање једне овакве асоцијације, односно стварање јединственог фронта. Иако међу нама постоје разлике, мишљења смо да оне не би смеле бити препрека. Ми као удружење дали смо свој допринос у припреми и одржавању Оснивачке Скупштине. Верујемо да је ово баш онај историјски моменат који ће направити заокрет у решавању избегличке кризе. Искрено се надамо да не правимо грешку и да ће оснивање Коалиције бити запамћено и записано као врло значајан догађај у историји Срба Крајишника. Очекујемо да ће Коалицији приступити и она удружења која то до сада нису ученила и да ћемо јединствени кроз Коалицију решити бар 90% избегличких проблема .

Оснивачка Скупштина Коалиције

Оснивачкој Скупштини присуствовао је велики број угледних гостију: представници Срба из Р. Хрватске, представници Републике Српске и угледни гости из Р. Србије. За председника Коалиције изабран је Миодраг Линта, за председника Скупштине Коалиције др Богдан Матић, а за секретара Јово Вученовић. Г-ђа Верица Гроловић изабрана је за заменика председника Скупштине. Изабрана су такође и четири подпредседника Коалиције: др Милорад Муратовић, Тошо Пајић, Дубравко Чеко и Раденко Попић.

У културном делу програма наступила је песникиња из Грахова, Радмила Ђукелић, која је рецитовала родољубне песме и изворна пјевачка група „Традиција“, чланови ЗУК „Никола тесла“ из Пландиншта, са песмама из завичаја.

Радно Председништво

Миодраг Линта, председник Коалиције:

У претходном периоду било је неколико иницијатива да се оснује озбиљна асоцијација избегличких удружења. У посљедње четири године дјеловала је Координација удружења избеглица, као неформална асоцијација.

Данас, 13 година послије рата, избегличка удружења сматрају да је потребно основати кровну асоцијацију као снажну организацију која ће бити у стању да рјешава горућа питања избеглица. Главни циљ оснивања Коалиције удружења избеглица у Р. Србији јесте активно учешће у решавању многобројних проблема са којима се избеглице суочавају у земљама порекла, као и у Р. Србији. Сматрамо да је свеобухватно и трајно решавање проблема избеглица један од предуслова јачања мира и стабилности у региону, као и помирења народа на простору бивше Југославије. Коалиција ће настојати да, у сарадњи и партнерству са надлежним државним органима Р. Србије, Р. Хрватске и БиХ, као и међународним организацијама и цивилним сектором у региону, даде пуни допринос у решавању проблема избеглица. Посебну пажњу Коалиција ће усмерити на успостављање чвршће сарадње са политичким представницима Срба у Хрватској и Босни и Херцеговини. Основни принципи Коалиције су: јединство, равноправност, легитимитет.

Основни предуслови свеобухватног и трајног решења проблема избеглиштва у региону:

1. Стварна политичка воља власти у Р. Хрватској, Р. Србији и БиХ да преузму одговорност за рјешавање проблема избеглица. Власти у региону треба да сједну за исти сто и разговарају о нашим проблемима и начину њиховог рјешавања. Вријеме ради против избеглица.
2. Спремност међународних организација да активно учествују у проналажењу трајних рјешења заједно са Владама у региону. Вјерујемо да проналажење трајних рјешења (повратак, локална интеграција и поштовање људских права у земљама порекла) треба да буде допринос убрзаном уласку земаља потписница Сарајевске декларације у Европску унију.
3. Спремност међународних финансијских институција (Свјетска банка, Европска банка за обнову и развој, предприступни фондови Европске уније и др.)

Завичајно чдружење Крајиника “НИКОЛА ТЕСЛА” Пландинић

да одвоје значајнија средства за свеобухватно и трајно рјешење изbjеглиштва у наредном периоду. 4. Проблеми изbjеглица се не могу на свеобухватан и трајан начин рјешити без активног учешћа самих изbjеглица. Наравно, то не значи да Коалиција жели да преузме кључну улогу Р. Србије у разговорима са другом страном.

Неколико ријечи о састанку у Женеви, одржаном 10. и 11. децембра, на коме сам био присутан, захвальјујући, препоруци г. Коцелајнена, шефа Представништва УНХЦР-а у Србији, на чemu му се искрено захвальјујем. Састанак је организовао г. Антонио Гутереш, Високи комесар УН за изbjеглице, а посвећен је био, између остalog, проналажењу трајних рјешења за пет дуготрајних изbjегличких ситуација у свијету (једна од тих пет дуготрајних изbjегличких ситуација односи се на изbjеглице из Хрватске које живе у Србији). Желео бих истаћи двије позитивне чињенице са састанка: прво, спремност Високог комесара за изbjеглице да се лично ангажује у проналажењу трајних рјешења за изbjеглице у Србији; друго, спремност УНХЦР-а да

Миодраг Линта

помогне у обезбеђивању финансијских средстава за рјешавање проблема изbjеглица.

Очекујем партнрску сарадњу са представницима, како држава у региону тако и међународне заједнице.

ПОВРАТАК ИЛИ ИНТЕГРАЦИЈА?

Навршено је пуних 13 година од масовног прогона Срба Крајиника, а 17 година од појаве првих изbjеглица. У овом периоду било је пуно заклињања и говоранције о коначном решавању изbjегличког проблема. У годинама које су иза нас одржани су многоbrojni скupovi и округли столови релевантних представника држава са ових простора и представника међународне заједнице, уз често учешће невладиних организација. Посебно треба апострофирати Сарајевску декларацију која је усвојена почетком 2005. између Р. Хрватске, Босне и Херцеговине и тада Србије и Црне горе и представника Европске комисије, ОЕБС-а и УНХЦР-а. Учесници овог самита у глобалу су се сложили да коначно треба решити питање изbjеглица на овим просторима. Но, пројоше ево четири године од потписивања а да се готово ништа није урадило. Заправо, ако се све сабере и одузме декларација је остала мртво слово на папиру. Ако се дубље уђе у анализу саме декларације онда се долази до сазнања да је она у старту постављена тако да не решава круцијална питања која се тичу изbjеглица, те да нису постављени одговарајући механизми који би обезбедили решавање горућих питања. Стиче се заправо утисак да је самим творцима ове декларације тако одговарало.

Извршни директор Грађанског одбора за људска права из Загреба, Зоран Пусић у чланку објављеном у листу „Прави одговор“ (објављујемо неке делове) истиче: Питање повратка изbjеглица није врућа тема у Хрватској. Просечно информисани грађани никада није чуо за Сарајевску декларацију, а просечни политичар ако је чуо, заборавио је. Када би се однос хрватске службене политике према проблемима Срба изbjеглих из Хрватске требао сажети у једну реченицу, могла би се аргументовано бранити теза

да је у другој половини 90-тих постојала политичка воља да се изbjеглице не врате, а да у годинама после 2000. год. углавном не постоји политичка воља да се изbjеглице врате. Током 90-тих приватне некретнине изbjеглих Срба биле су практично одузете. Та пљачка приватне имовине, супротна Уставу и постојећим законима, била је праћена лицемерним законским уредбама о заштити напуштене имовине. Сва лицемерност тих уредби долазила би до изражaja када би се власници „заштићене“ имовине вратили, а онда годинама не би могли доћи до својих приватних кућа и поседа. Од 2000. год. ситуација се и ту битно поправила. Судски процеси, посебно они око ратних злочина, где су пресуде биле етнички пристрасне, овисне о националности жртве и почниоца, данас се све више сматрају срамотном и завршеном епизодом правосуђа у Хрватској. Господин Пусић даље наводи да су остала још два нерешена проблема изbjеглица, а то су станарска права и конвалидација мировинских и инвалидских осигурања. Иако конвалидација по општим прописима не може застарити, уведени су рокови који су неодговидни. Тиме се хрватски грађани који морају тражити конвалидацију доводе у неравноправан положај у односу на друге грађане РХ, што јесте кршење Устава. Оно чemu се ту може надати и у ком смеру иду и јавно изнесени ставови невладиних организација, је да повратници који су изгубили станарско право и станове добију заменске станове које би могли откупити по приближно сличним условима као што су то могли остали хрватски грађани и да се укину рокови за конвалидацију стечених права. Постоје снажни отпори таквим решењима међу политичарима и у јавном мњењу. Међутим, да би Хрватска била држава права потребно је да њени закони и, нужно, одлуке засноване на

Завичајно цдружење Крајиника “НИКОЛА ТЕСЛА” Пландине

тим законима буду у складу с основним начелима праведности.

На жалост, они који у Хрватској воде политику не мисле на исти начин као господин Пусић. Да би се решили проблеми везани за прогнане и избегле Србе из Хрватске, међународна заједница, а нарочито ЕУ, требало би да изврше политички притисак на власт у Хрватској. Како је и сам господин Пусић приметио, разним законским уредбама спроводи се дискриминација Срба. Овоме се може додати и чињеница злоупотребе службеног положаја појединача који својим „радом“ чине све да отежају решавање одговарајућих питања. Заправо, покушава се на сваки могући начин спречити Србе да се врате и да остваре своја права као Хрватски грађани.

Мишљења смо да је крајње време да државе везане за овај проблем, пре свих Хрватска и Србија, уз озбиљно учешће представника избегличких удружења и међународне заједнице, пронађу праведно и

прихватљиво решење. Очекујемо од државе Хрватске да у складу са важећим Уставом и позитивним прописима, обезбеди својим грађанима српске националности да остваре своја Уставом загарантована права. Очекујемо да ће нам држава Хрватска помоћи да станарска права претворимо у власничка, под истим условима као и остали грађани Хрватске. Ту су и питања приватне својине (покретне и непокретне), пензије, конвалидација радног стажа, деонице у предузећима, итд. Једном речју, верујемо да је дошло време да се слободно и без условљавања вратимо својим кућама. За оне који желе да се интегришу у Р. Србији очекујемо помоћ државе како бисмо са тих људи скинули предзнак избеглице. Веријемо да ће власти у Р. Хрватској и Р. Србији имати слуха за наше проблеме, те да ће нам помоћи јер је коначно решење овог питања и у њиховом интересу.

ИСТОРИЈСКИ ТРЕНУТАК ЕЛЕКТРОТЕХНИКЕ Будимпешта, 12.10.1892.

„Дубоко у позадини мога мозга налазило се решење које, међутим, још нисам био у стању потпуно да изразим. Једно послеподне, што ми је сада живо у успомени, шетао сам са пријатељем у градском парку па сам му декламовао разне стихове. У то време знао сам напамет читаве књиге. Једна од њих била је Гетеов „Фауст“. Сунце је залазило и ја се сетих славног места:

Сунце узмиче и дан умире,
А оно даље нови живот ствара
Ах што немам крила па да се рашире,
Да за тобом летим изнад земног жара!
Леп је то санак док Сунце одмиче
Ал' телесно крило лако не ниче
Уз лака, чила, духовна крила.

Кад сам те речи у инспирацији изговорио, појавила ми се идеја као блесак муње, и дуго тражена истина била је у моменту откривена. Једним штапом цртао сам у песку планове које сам шест година касније показао у свом предавању пред Америчким институ-

том електроинжењера, и мој пријатељ разумео их је потпуно. Слике које сам видео биле су нарочито оштре, јасне и имале су чврстину камена или метала у толикој мери да сам му рекао: „Погледајте овде мој мотор, гледајте како ћу га пустити да се окреће у супротном правцу“. Своје узбуђење не могу поближе описати. Пигмалион није могао бити јаче узбуђен

када је приметио да његова статуа почиње да живи. Хиљаду тајни природе које бих случајно открио дао бих за ову једну коју сам од ње отграо.“

Тако је Никола Тесла изумео обртно магнетно поље, основни принцип деловања његовог мотора за полифазне системе.

Одломак из "Никола Тесла - проналазач за трећи миленијум", Александар Милинковић

